

نقد اقتباس

آیا با کشتن یک پیرزن می توان داستایفسکی شد؟

نگاهی به فیلم «پل خواب» به بهانه اکران آن در شبکه نمایش خانگی

پیمان طالبی

روزنامه‌نگار

اولین ساخته سینمایی اکتای براهنی (پسر رضا براهنی) فیلمی است که بر پیشانی‌اش نوشته شده: «برداشتی آزاد از زمان جنایت و مکافات»، اما واقعیت این است که این فیلم به‌هیچ‌وجه اقتباس خوبی از جنایت و مکافات محسوب نمی‌شود. البته کاملا آگاهم به اینکه در اقتباس نباید واو به واو آنچه را که در رمان یا داستان آمده، در فیلمنامه پیاده کرد، اما در فیلم براهنی آنچه که نمی‌توان به‌درستی فهمید قسمت مکافات است، اگرچه به بخش جنایت هم نندهایی دارم و خلق انگیزه برای آن را بسیار دمدستی و سطحی و همچنین بعضی از عوامل آن را غیرلازم می‌دانم، اما در اینجا بیشتر روی مکافات داستان است که محل بحث من است. در رمان می‌بینیم که بخش اصلی داستان پس از جنایت روی می‌دهد و اتفاقاتی که برای راسکلنیکوف رقم می‌خورد، رمان را شکل می‌دهد. اما در فیلم با کش دادن بی‌خود مرحله جنایت و مقدماتی که برای ترسیم عوامل آن ذکر می‌شود، به‌نوعی مرحله مکافات ذبح می‌شود و سرسری از آن عبور می‌کنیم. لازم است این را بگویم که قصد من در اینجا به‌هیچ‌وجه مقایسه شاهکار داستایفسکی و اثر براهنی نیست، چراکه این دو اصلا قابل قیاس نیستند. حرف اصلی اینجااست که اگر ما در اینجا بخواهیم دوگانه جنایت و مکافات رو به‌رو هستیم، کش دادن بی‌خود مرحله اول، مرحله دوم را از آبورنگ انداخته و این -چه فیلم اقتباسی از یک داستان باشد و چه نباشد- ضعف بزرگی برای فیلمنامه است.

ضعف دوم فیلم پایان‌بندی رهای آن است. پدر شهاب برای لو دادن پسرش به کلانتری می‌رود و دم در کلانتری او را گریان می‌بینیم. در سکانس بعد شهاب را روی تخت، ضعیف و زنجور و پدرش را بر بالین او می‌بینیم. ندا (نازمد شهاب) هم پشت در خانه است و مدام زنگ در را فشار می‌دهد. که چه؟ ذهن تاویل‌پذیر من می‌گوید: شهاب دارد مکافات راسکلنیکوف‌گونه‌ای را تجربه می‌کند و پدر نمی‌تواند او را لو دهد و ترجیح می‌دهد در خانه محبوسش کند و این یعنی او هم مکافات می‌بیند و ندا به‌سمت شهاب آمده و پاسخی دریافت نمی‌کند و این یعنی همه‌چیز برای شهاب خراب شده. اما آن‌روی ذهنم با این پایان‌بندی قانع نمی‌شود. اصلا کمی که عقب‌تر می‌رویم، می‌بینیم انگار نویسنده بعد از آتش زدن دو پیرزن دیگر برنامه خاصی برای فیلم ندارد. می‌خواهم بگویم تا اینجا فیلم رویداد پس از رویداد را تجربه می‌کنیم، اما به اینجا که می‌رسد، خیلی ناگهانی فیلم از «واقع» خالی می‌شود. گفته‌اند: «عیب می‌جمله بگفتی هنرش نیز بگو»، بنابراین باید گفت بازی‌های «پل خواب» را بسیار پسندیدم و ساعد سهیلی در فیلم در جای درستی ایستاده است. آنهایتا افشار درحالی که در فیلمنامه چندان نقش تاثیرگذاری ندارد، اما بازی کوتاه و درخشانی در فیلم دارد. هومن سیدی -اگر تکرار کاراکترش از سریال عاشقانه به بعد را نادیده بگیریم- خوب است. اما دقیق‌ترین بازی از آن اکبر زنجابپور است. نقش پدر شهاب را شسته‌ورفته و تا حدی تئاتری بازی کرده. نقش دکوپاژ در چنین فیلمی که اساسا -به‌خاطر اقتباسش هم که شده- فضا و المان‌هایش در آن بسیار حائز اهمیتند، به‌خوبی توسط کارگردان درک شده و بنابراین طراحی صحنه‌ها را بسیار هوشمندانه می‌بینیم. در کل فیلم یک نیم‌ساعت پایانی بد دارد و همین مساله هوشمندی‌های دیگر کارگردان -که نویسنده هم هست- و سایر عوامل را بی‌تاثیر می‌کند و معدل فیلم را تا حد زیادی پایین می‌آورد.

فرهنگ

سینمای جهان هم نمی‌تواند جلوی قاچاق فیلم را بگیرد با این حال راه‌های دیگری برای ورشکست نشدن صنعت سینما طراحی می‌کنند

اتحادیه جهانی قاچاقچیان فیلم

در سانتامونیکا کالیفرنیا جایی کهاستودیوهای مستقل، فیلم‌های خود را برای تأمین اعتبار و توزیع در سطح جهانی تهیه می‌کنند، تنظیم شده است. من با آرین فریزر، مدیرعامل گروه فیلم «هایلند فیلم» آشنا شدم و به محض اینکه به موضوع سرقت هنری پرداختم، او واکنش نشان داد و گفت: «زدی هنری برای تجارت ما ویران کننده است!» من همچنین در میزگردی که توسط کمیته‌دادگستری مجلس نمایندگان آمریکا برگزار شد، شرکت کردم. این میزگرد به دنبال نتیجه‌گیری برای بررسی دوجانبه قانون کیپی رایت بود. جفری گرینشتاین، رئیس فروش و توزیع بین‌المللی در استودیوی مستقل میلیون فیلم، نایمچ (Millennium Films / Nu Image) بخشی از این پتل بود. او در کمیته مشترک این موضوع را نشان داد که چگونه فیلم «بی‌مصرف‌ها۳»، یک فیلم تابستانی ۲۰۱۴ با بازی سیلوستر استالونه، سه هفته قبل از انتشار آن توسط سارقان هنری روده شد. من به‌طور مستقل تأیید کردم این فیلم از آن زمان ۴۰۰ میلیون بار به‌طور غیرقانونی دانلود شده است و فقط در سایت‌های Bit Torrent بارگیری می‌شود، بنابراین با اضافه کردن سهم متناسب جریان‌های غیرقانونی و سایر منابع سارقان هنری، یک تخمین کلی معقول، ۷۰ میلیون بازدید غیرقانونی است! علی‌رغم تعطیلی موفقیت‌آمیز سایت PopcornTime در اوایل نوامبر که متعلق به سارقان هنری بود، دوباره در آخر هفته، بارگذاری‌ها ظاهر شد. بنابراین، همان‌طور که اشاره کردم، فقط نبرد با سارقان هنری کافی نیست. کاهش تقاضا برای سارقان هنری مهم است، اما بزرگ‌ترین چالش، ممکن است تحولات جامعه‌ای باشد که به‌طور فزاینده‌ای سرعت هنری را محکوم می‌کنند. آیا می‌توان فرهنگ سرقت هنری را ز بین برد؟

بخشی از مشکل این است که بسیاری از مصرف‌کنندگان محتوای غیرقانونی، متوجه عواقب منفی بالقوه چنین رفتارهایی برای این صنعت نمی‌شوند. واقعیت این است که ضررهایی مثل موارد «بی‌مصرف‌ها۳» برای کارگردانان، بازیگران و سایر افرادی که حق امتیاز حقوقی را از دست می‌دهند، چنان بالاست که باقی‌مانده پایین سود مالی، به‌حقوق بازنشستگی، فاه و مزایای صدها کارگر در پشت صحنه آسیب می‌رساند.

محاسبه کمیت تلفات براساس یک سناریوی فرضی کار ساده‌ای نیست، اما بیا بیدرگوردرا مستقیما بر دو موضوع تنظیم کنیم:

استودیوها با سارقان هنری محوم می‌شوند: متا آنالیز اخیر در مطالعات بررسی شده، شواهد گسترده‌ای را نشان می‌دهد که

زدی دریایی به فیلم‌ها آسیب می‌رساند. برخی معتقدند هیچ خسارتی وجود ندارد اما تحقیقات بررسی شده، هیچ تردیدی در این زمینه باقی نمی‌گذارد. **بزرگی خسارات:** مطالعات سختگیرانه‌ا کادمیک، ضررهای محافظه کارانه در درآمدهای گیشه و فروش دیجیتال را حدود ۱۰ درصد تخمین می‌زند، بنابراین تخمین‌های واقعی‌تر باید بیشتر باشد. یک مطالعه کارآزموده در سال ۲۰۱۴ در کارنگی ملون نشان داد سرقت هنری قبل از آزادی منجر به ۱۹ درصد ضرر اضافی در باکس آفیس نسبت به دوره پس از خودش می‌شود. به‌عنوان مثال، براساس این آمارهای محتاطانه، «بی‌مصرف‌ها۳» به دلیل سرعت هنری حدود ۱۰۰ میلیون دلار از دست داد. من فرض کردم ضررهای گیشه ۱۰ درصد (پایه) به علاوه ۱۹ درصد اضافی به دلیل سرعت هنری قبل از انتشار ۱۰ درصد ضرر در فروش دیجیتال است. من از ۲۰۶ میلیون دلار گزارش شده در باکس آفیس در سراسر جهان استفاده کردم و فروش دیجیتالی مشابه ۲۰۰ میلیون دلار را نیز محاسبه کردم (این داده‌ها عمومی نیست). با از دست دادن ۱۰۰ میلیون دلار در ۷۰ میلیون نسخه سرقت هنری، در حدود ۱/۴۰ دلار ضرر برای هر نسخه سرقت هنری است. به‌طور متوسط از ۱/۴۰ دلار به‌عنوان یک برآورد محافظه کارانه از تمایل واقعی برای پرداخت پول بابت تماشای فیلم استفاده کنید، بدون دسترسی به نسخه‌های رپوده شده، ۷۰ درصد تا ۸۰ درصد از متخلفان فقط تماشای آن فیلم را از دست می‌دادند و مابقی آنها فیلم را با قیمت هفت دلار در سینماها تماشا می‌کردند یا منتظر نسخه دیجیتالی با قیمت پنج دلار بودند.

نتایج

خیلی‌ها ساده‌لوحانه فکر می‌کنند استودیوها خیلی صدمه نمی‌بینند، چرا که بعد از همه این بحث‌ها، شما بیشتر در مورد فیلم‌هایی که صدها میلیون دلار درآمد دارند، می‌شنوید. اما

چارسو

افشای بازیگر خدمتکار علیه فیلم

عموم فیلم‌هایی که درباره ظلم و تبعیض نژادی علیه سیاهان در جامعه آمریکا در طول تاریخ ساخته شده است، برخلاف آنچه عموم علاقه‌مندان سینما فکر می‌کنند که مبین ظلم و تبعیض نژادی علیه سیاهان بوده و به‌نوعی حامی و دل‌سوز آنان باشد، نیست، بلکه ازسویی همواره سفیدان را عامل برتری و موفقیت‌شان در فیلم معرفی می‌کند و خود آنها بیشتر شخصیت‌های زنجور، ضعیف و کم‌سواد تلقی می‌شوند که به کمک سیاهان نیاز دارند. اما صحبت‌های یکی از بازیگران فیلم معروف خدمتکار که اتفاقا در این مدت به‌عنوان یکی از فیلم‌های محبوب علیه سفیدان و تبعیض نژادی اسم برده شده است نیز مطالب فوق را تأیید می‌کند. در ابتدای هفته شبکه نتفلیکس اقدام به پخش به‌موقع فیلم خدمتکار کرد که در زمان کوتاهی تبدیل به یکی از پربیننده‌ترین فیلم‌های هفته شد. تاکنون چندین منتقد و ژورنالیست به این اتفاق واکنش نشان داده و در مقابل داستان فیلم موضع گرفته‌اند. بریس دالاس هاوارد که در این فیلم نقش شخصیت شرور «هیلاری والتز هالبروک» را بازی می‌کند، یکی از منتقدان فیلم است. هاوارد می‌نویسد: «شنیده‌ام که «خدمتکار» پربیننده‌ترین فیلم حال حاضر نتفلیکس شده. قدردان روابط صمیمانه‌ای که آن فیلم به همراه داشت هستم. پیوند ما چیزی است که عمیقا بر آن ارج می‌گذارم و می‌دانم که تا ابد باقی می‌ماند.»

روایت ۴۵ کارتون‌نست بین‌المللی از بحث نژادپرستی

مراسم افتتاحیه نمایشگاه کارتون «نمی‌توانم نفس بکشم» صبح چهارشنبه ۲۱ خردادماه با حضور محسن مومنی شریف رئیس حوزه هنری، سیدمسعود شجاعی طباطبایی دبیر آیین نمایشگاه، مجتبی رحماندوست، محمدرضا سنگری، مازیار بیژنی و جمعی از مدیران حوزه هنری و هنرمندان کاریکاتورست در گالری عالی حوزه هنری برگزار شد. سیدمسعود شجاعی طباطبایی درباره این نمایشگاه به مهر گفت: «نمایشگاه کارتون «نمی‌توانم نفس بکشم» حاصل یک حرکت جهادی بود و تلاش شبانه‌روزی دوستان در برگزاری آن ستودنی است. با رایزنی‌های صورت گرفته، ۷۲ اثر از ۴۵ هنرمند از ۲۷ کشور جهان برای نمایش انتخاب شدند. کتاب آثار این نمایشگاه نیز چاپ شده و از هفته آینده در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌گیرد. در ابتدا قرار بود این نمایشگاه را به‌صورت ملی و سراسری در کشور برپا کنیم، اما با توجه به اینکه هفته حقوق بشر نزدیک است و اتفاقی بود که در تمام جهان به بحث نژادپرستی توجه و اعتراض شده، تصمیم گرفتیم فراخوان این رویداد را به‌صورت بین‌المللی منتشر کنیم. بحث زیرپا گذاشتن حقوق بشر در آمریکا که از حقوق بشر دم می‌زنند، مدام اتفاق می‌افتد و درمحل در کشور خودشان، ناقض حقوق بشر هستند. از هر ۱۰ آمریکایی که به کرونا مبتلا شدند هفت نفرشان رنگین‌پوست هستند و این مساله، نشان دهنده ظلم و تبعیضی است که به آنها روا داشته می‌شود.»

سینماگران علیه نژادپرستی

شماری از فیلمسازان و بازیگران مطرح هالیوود در بیست و هفتمین سالگرد تولد «بریونا تیلور» خواستار این شدند که پلیسی که با تیراندازی به وی موجب کشته شدنش شده بود هم دستگیر شود. «پلیسی که بریونا تیلور را کشت دستگیر کنید» جمله‌ای بود که هفتم ژوئن و دو روز پس از تولد ۲۷ سالگی تیلور در توئیتر وایرال شد. تیلور در ماه مارس کشته شد و نیروهای پلیس لوئیزیول با تیراندازی او را به قتل رساندند. آنها بدون داشتن مجوز ورود، به خانه تیلور هجوم بردند و در نتیجه آن بر اثر درگیری مسلحانه بین پلیس و نامزد این زن، وی مورد اصابت هشت گلوله قرار گرفت. پلیس به‌تصور وجود مواد مخدر وارد این خانه شد، اما درنهایت هیچ موادی هم آنجا پیدا نشد. توثیت جوردن برای بازی بازداشت پلیس قاتل تیلور بیش از ۱۳۱ هزار بار بازنشر شد و بیش از ۳۶۵ هزار کاربر آن را در کمتر از ۲۴ ساعت تأیید کردند. البته پیل کارگردان فیلم «برو بیرون» اولین فردی نبود که این عبارت را توثیت کرد، اما درخواست وی باعث شد کارگردان‌های دیگری چون ایوا دورونی، نیا دی کاستا و اولیویا وایلد و بازیگرانی چون کمیل نانجیانی، سارا پولسن و ست روگن از این ایده حمایت کنند. یک راهپیمایی هم به یاد این زن برگزار شد که شماری از بازیگران چون میونا جکسون و تانیا سیبروک در آن حضور داشتند.

حذف «بر باد رفته» به دلیل مسائل نژادپرستانه

همزمان با اعتراض‌های سراسری و ضدنژادپرستانه در آمریکا، فیلم «برباد رفته» که از معروف‌ترین فیلم‌های تاریخ سینماست، به دلیل ارائه تصویری بحث‌برانگیز از سیاه‌پوستان و نشان دادن دیدگاهی مثبت نسبت به برده‌داری از سرویس ویدئو درخواستی HBO Max حذف شد. جان ریدلی، فیلمنامه‌نویس فیلم برنده اسکار «۱۲ سال بردگی» روز سه‌شنبه در مطلعی که در روزنامه لس آنجلس تایمز منتشر کرد، از سرویس اینترنتی HBOMax خواسته بود فیلم «برباد رفته» را به‌سبب مشکلات خاصش حذف کند، چرا که به گفته او، این فیلم از برده‌داری تمجید و از ترس‌های برده‌داری چشم‌پوشی می‌کند. HBO Max اعلام کرد این فیلم با بررسی محتوای تاریخی و محکوم کردن نحوه به‌تصویر کشیدن سیاه‌پوستان و برده‌داری، پس از مدتی دوباره به این سرویس بازخواهد گشت. این کمپانی در بیانیه‌ای اعلام کرد: «فیلم برباد رفته محصولی از آن زمان است و متاسفانه برخی از تعصب‌های قبیله‌ای و نژادی را به‌تصویر می‌کشد که در آن مقطع زمانی در جامعه آمریکا متداول بود. این توصیف‌های نژادپرستانه هم در آن زمان و هم در زمان کنونی اشتباه هستند، بنابراین احساس کردیم نشان دادن این فیلم بدون توضیحات و محکوم کردن برخی ارجاع‌های نژادپرستانه به‌نوعی بی‌مسئولیتی خواهد بود. این ارجاع‌ها مطمئنا برخلاف ارزش‌های کمپانی برادران وارنر است.»